

Organizacja Narodów Zjednoczonych

A/80/337

Zgromadzenie Ogólne

Distr.: Ogólne 14
sierpnia 2025 r.

Oryginał: angielski

Osiemdziesiąta sesja

Punkt 72 wstępnego porządku obrad*

Promowanie i ochrona praw człowieka

Raport Niezależnej Międzynarodowej Komisji Śledczej ds. okupowanych terytoriów palestyńskich, w tym Wschodniej Jerozolimy, oraz Izraela

Nota Sekretarza Generalnego**

Sekretarz Generalny ma zaszczyt przekazać Zgromadzeniu Ogólnemu sprawozdanie Niezależnej Międzynarodowej Komisji Śledczej ds. okupowanych terytoriów palestyńskich, w tym Wschodniej Jerozolimy, oraz Izraela, przedłożone zgodnie z rezolucją Rady Praw Człowieka [S-30/1](#).

* [A/80/150](#).

** Niniejsze sprawozdanie zostało przekazane służbom konferencyjnym do przetworzenia po upływie terminu, aby uwzględnić najnowsze informacje.

Raport Niezależnej Międzynarodowej Komisji Śledczej ds. okupowanych terytoriów palestyńskich, w tym Wschodniej Jerozolimy, oraz Izraela

Streszczenie

Niezależna Międzynarodowa Komisja Śledcza ds. Okupowanych Terytoriów Palestyńskich, w tym Wschodniej Jerozolimy, oraz Izraela przedkłada niniejszym swoje czwarte sprawozdanie Zgromadzeniu Ogólnemu. W sprawozdaniu tym Komisja analizuje kwestię gruntów i mieszkalnictwa na okupowanych terytoriach palestyńskich oraz w Izraelu i przedstawia podsumowanie ustaleń Komisji dotyczących zbrodni ludobójstwa.

I. Wprowadzenie, metodologia i ramy prawne

1. W niniejszym raporcie Komisja skupia się na kwestii gruntów i mieszkań na okupowanych terytoriach palestyńskich oraz w Izraelu. Jest to czwarty raport Komisji poświęcony działaniom podjętym na okupowanych terytoriach palestyńskich oraz w Izraelu w dniu 7 października 2023 r. i od tego dnia. Należy go czytać w połączeniu z poprzednimi raportami Komisji oraz dokumentami konferencyjnymi.¹ W swoim sprawozdaniu przedstawionym Radzie Praw Człowieka podczas jej pięćdziesiątej szóstej sesji Komisja wyraziła zaniepokojenie, że ataki palestyńskich bojowników z dnia 7 października 2023 r. w południowym Izraelu oraz izraelskie operacje wojskowe w Strefie Gazy stanowiły punkt zwrotny, który mógł zmienić kierunek konfliktu, utrwalając i rozszerzając okupację. W związku z tym niniejszy raport koncentruje się na wydarzeniach, które pogłębiły okupację we wszystkich obszarach okupowanych terytoriów palestyńskich, a także na wydarzeniach w Izraelu związanych z ziemią i mieszkaniami palestyńskimi. Raport zawiera również istotne informacje historyczne, niezbędne do zrozumienia aktualnych trendów i naruszeń.
2. Raport zawiera streszczenie dokumentu roboczego Komisji dotyczącego zbrodni ludobójstwa i odpowiedzialności państwa za ludobójstwo, który zostanie opublikowany we wrześniu 2025 r. w ramach sześćdziesiątej sesji Rady Praw Człowieka. Komisja uznała, że temat ludobójstwa jest niezwykle złożony pod względem prawnym i faktycznym, co wymaga poświęcenia mu obszernego raportu.
3. Komisja skierowała jedno zapytanie o informacje do rządu Izraela, wiele wniosków o dostęp do informacji oraz jedno zapytanie o informacje do Państwa Palestyna. Nie otrzymano żadnych odpowiedzi.
4. Komisja zastosowała tę samą metodologię i standard dowodowy, które przyjęła wcześniej w swoich dochodzeniach, w tym standard „uzasadnionych podstaw” przy ustalaniu faktów i wniosków prawnych.
5. Komisja oparła się na ramach prawnych przyjętych w trakcie swoich prac i odzwierciedlonych w jej zakresie zadań.² Komisja zauważa, że prawo do samostanowienia jest zapisane w Karcie Narodów Zjednoczonych, Międzynarodowym pakcie praw obywatelskich i politycznych oraz Międzynarodowym pakcie praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych i stanowi część zwyczajowego prawa międzynarodowego. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości potwierdził prawo narodu palestyńskiego do samostanowienia w opinii doradczej z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie skutków prawnych budowy muru na okupowanym terytorium palestyńskim, co potwierdził w opinii doradczej z dnia 19 lipca 2024 r. w sprawie skutków prawnych wynikających z polityki i praktyk Izraela na okupowanym terytorium palestyńskim, w tym we Wschodniej Jerozolimie. Komisja kieruje się opinią z 2024 r. dotyczącą między innymi skutków polityki i praktyk Izraela dla wykonywania przez naród palestyński prawa do samostanowienia.
6. Pełna lista źródeł wykorzystanych w niniejszym raporcie znajduje się w aktach Komisji.

II. Kontekst

7. Konflikt w latach 1947–1948 oznaczał dla Palestyńczyków „katastrofę” (Nakba) we wszystkich dziedzinach życia, w tym utratę dostępu do ziemi i domów. Około 700 000–800 000 Palestyńczyków zostało zmuszonych do opuszczenia swoich domów podczas konfliktu, tracąc około 16 324 km² ziemi, której wartość w tamtym czasie szacowano na 100 milionów dolarów.

¹ A/HRC/56/26; A/HRC/56/CRP.3; A/HRC/56/CRP.4; A/79/232; oraz A/HRC/58/CRP.6.

² Zob. https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-01/TORs-UN-Independent_ICI_Occupied_Palestinian_Territories.pdf; oraz A/79/232, pkt 4 i 5.

Funta palestyńska. Na terytorium nowo utworzonego państwa Izrael pozostało jedynie 150 000–160 000 Palestyńczyków. Byli oni postrzegani jako zagrożenie dla bezpieczeństwa i zmuszeni do skupienia się głównie na dwóch dużych obszarach geograficznych, Negewie i Galilei, podlegających restrykcyjnym rządów wojskowym do 1966 r. Palestyńczycy posiadający obywatelstwo izraelskie nadal byli postrzegani jako zagrożenie dla bezpieczeństwa, nawet po zakończeniu rządów wojskowych. W dokumencie programowym dotyczącym „mniejszości w Izraelu” wicepremier Izraela wyraźnie zaznaczył w 1970 r., że „mniejszość arabska w Izraelu stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa”.⁽³⁾

8. W 1948 r. tylko niewielki procent gruntów był zarejestrowany i udokumentowany w oficjalnych rejestrach brytyjskich i osmańskich. Po zakończeniu konfliktu nowe państwo Izrael posiadało oficjalnie terytorium o powierzchni 20,6 mln dunamów, z czego tylko 20–25% było zarejestrowane, głównie na północy i w centrum kraju. Tylko 13,5% (2,8 mln dunamów) tych gruntów stanowiło własność prywatną państwa, organizacji i osób fizycznych.

9. W latach 50. i 60. rządy izraelskie wprowadziły szereg przepisów mających na celu przejście kontroli nad dużymi obszarami ziemi, z których większość należała do Palestyńczyków, którzy zostali przymusowo wysiedleni w 1948 r. Przepisy te umożliwiły państwu ogłoszenie niektórych obszarów strefami bezpieczeństwa, konfiskatę mienia osób uznanych za „nieobecne” oraz legalizację z mocą wsteczną wcześniejszych przejęć ziemi. Z biegiem czasu większość gruntów w Izraelu przeszła na własność państwa, albo w drodze rejestracji gruntów, albo poprzez bezpośrednią konfiskatę, przy czym przenoszenie lub sprzedaż gruntów podlegały surowym ograniczeniom. Palestyńczycy posiadający obywatelstwo izraelskie otrzymali jedynie niewielką część tych gruntów, napotykając poważne przeszkody w udowodnieniu tytułu własności i stając się coraz bardziej narażeni na konfiskatę przez państwo.

10. W 1967 r., podczas „wojny sześciodniowej”, Izrael zajął Strefę Gazy i Zachodni Brzeg, w tym Wschodnią Jerozolimę. Izrael utworzył i utrzymał setki osad cywilnych na terytoriach okupowanych. Izraelskie osady powstały również na okupowanych syryjskich Wzgórzach Golan, które istnieją do dziś, oraz na Półwyspie Synaj, które zostały ewakuowane w 1982 r.

11. Do 2019 r. na Zachodnim Brzegu istniało 260 osad, w tym 11 osad sąsiedzkich we Wschodniej Jerozolimie. Budowa mieszkań i infrastruktury publicznej na Zachodnim Brzegu podlegała kompetencjom komisji planistycznych izraelskiej administracji cywilnej, które ze względu na głęboko zakorzenioną dyskryminację udzielały bardzo niewielu zezwoleń na budowę dla Palestyńczyków w porównaniu z budową dla Żydów. Według izraelskiego Ministerstwa Obrony, w lipcu 2023 r. w ciągu pięciu lat zatwierdzano średnio 10 000 mieszkań osadniczych rocznie, podczas gdy Palestyńczykom udzielono zaledwie kilkaset pozwoleń, a około 95% palestyńskich wniosków zostało odrzuconych.

12. W latach 1970–1973 Izrael utworzył cztery osady w Strefie Gazy. Do 1997 r. utworzył 19 osad na obszarze 23 000 dunamów, w których mieszkało około 5000 osadników. Wszystkie osady zostały zlikwidowane w 2005 r., kiedy Izrael jednostronnie wycofał się ze Strefy Gazy. Izrael nadal faktycznie okupuje terytorium, sprawując kontrolę między innymi nad przestrzenią powietrzną, wodami i granicami terytorialnymi Strefy Gazy, a także infrastrukturą cywilną, w tym wodą i energią elektryczną, oraz kluczowymi funkcjami rządowymi.

³ Zob. <https://www.akevot.org.il/article/israeli-arabs-security-problem/?full#popup/c5dec03db6ecc0cbecd9de474ddb9a95>.

III. Ustalenia faktyczne⁴

A. Rozszerzenie granic i obszarów w Strefie Gazy⁵

13. Od października 2023 r. siły izraelskie systematycznie niszczą obiekty cywilne w całej Strefie Gazy i wielokrotnie przymusowo przenoszą ludność. Siły izraelskie celowo zmieniały również geografie Strefy Gazy poprzez utworzenie korytarzy wojskowych, rozszerzenie istniejącej strefy buforowej przy granicy oraz ustanowienie „stref bezpieczeństwa”, co doprowadziło do fragmentacji Strefy Gazy. Według Biura ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej, w lipcu 2025 r. siły izraelskie były obecne operacyjnie lub wydały nakazy wysiedlenia na 87,8% terytorium⁽⁶⁾.

14. Izraelscy urzędnicy wielokrotnie opowiadali się za długotrwałą okupacją militarną Strefy Gazy, a niektórzy z nich otwarcie wzywali do utworzenia osad cywilnych i aneksji (zob. pkt 23–26). W maju 2025 r. izraelski rząd, na czele z premierem Benjaminem Netanjahu, podobno jednogłośnie zatwierdził plan rozszerzenia operacji wojskowej kraju o zajęcie i okupację kolejnych terytoriów. ⁽⁷⁾ Dodatkowy minister w Ministerstwie Finansów, Zeev Elkin, publicznie potwierdził, że decyzja rządu obejmuje zajęcie terytorium, stwierdzając, że „kiedy zajmujemy terytorium, nie oznaczamy to, że je opuścimy”.⁸ 8 sierpnia 2025 r. izraelski rząd zatwierdził plan przejścia miasta Gaza.⁹ Wcześniej, w styczniu 2024 r., Netanjahu powiedział: „Nie pójdę na kompromis w sprawie pełnej kontroli Izraela nad całym terytorium na zachód od Jordanu – a to jest sprzeczne z ideą państwa palestyńskiego”.¹⁰

Rozwój infrastruktury wojskowej w Strefie Gazy i rozszerzenie strefy buforowej

15. Izraelskie siły bezpieczeństwa utworzyły pięć korytarzy, które skutecznie podzieliły Strefę Gazy. Na dzień 20 lipca 2025 r. Izrael potwierdził istnienie czterech z tych korytarzy: Philadelphi, Morag, Netzarim i Magen-Oz. Komisja zweryfikowała utworzenie dodatkowego korytarza przebiegającego przez Jabalię. Na dzień 20 lipca 2025 r. pięć korytarzy, w połączeniu z rozszerzoną strefą buforową przy granicy i nowo wyznaczonymi „strefami bezpieczeństwa”, obejmuje 278 km² lub około 75% terytorium Strefy. Na obszarach tych zabronione jest osiedlanie się Palestyńczyków i dostęp ludności cywilnej.

16. Izrael uzasadnił budowę tych korytarzy jako środki strategiczne mające na celu zniszczenie infrastruktury palestyńskich grup zbrojnych, w tym tuneli, zapobieganie przemytowi broni, stworzenie strefy buforowej w celu zabezpieczenia terytorium Izraela oraz zapewnienie podstawy do przeprowadzania nalotów w północnej i środkowej części Strefy Gazy. Premier wielokrotnie podkreślał strategiczne znaczenie korytarzy Philadelphi i Netzarim, odrzucając międzynarodową presję na całkowite wycofanie stamtąd izraelskich wojsk.

⁴ Wszystkie informacje zawarte w ustaleniach faktycznych opierają się na poufnych informacjach zgromadzonych przez Komisję od ofiar, świadków i innych wiarygodnych źródeł, chyba że zaznaczono inaczej.

⁵ Komisja zbadała i opisała w dokumentach A/HRC/56/26 i A/HRC/56/CRP.4 przypadki szerszego zniszczenia budynków mieszkalnych i infrastruktury cywilnej.

⁶ Zob. <https://www.un.org/unispal/document/gaza-ocha-warns-mass-displacement-order-yet-another-blow-to-fragile-lifelines/>.

⁷ Zob. <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2025-05-05/ty-article/.premium/00000196-9e6e-d9bf-a1b6-ffee751e0000>; https://x.com/kann_news/status/1919274169495134226; oraz <https://www.ynet.co.il/news/article/hkubhgiggl>.

⁸ Zobacz <https://omny.fm/shows/kan-news/ff99149c-52c6-4a72-ac46-b2d4005df934>.

⁹ Zobacz <https://www.gov.il/he/pages/spoke-cabinet080825>.

¹⁰ Zobacz <https://x.com/netanyahu/status/1748764135716749568?s=19>; oraz <https://www.gov.il/he/pages/spoke-message210124>.

17. Siły izraelskie zbudowały bazy wojskowe w korytarzach i zmieniły przeznaczenie infrastruktury cywilnej, w tym obiektów edukacyjnych, szpitali i budynków mieszkalnych. W korytarzu Netzarim utworzyły również infrastrukturę krytyczną wspierającą bazy, w tym rurociągi wodociągowe i systemy telekomunikacyjne, co wskazuje na przekształcenie tego obszaru w strefę wojskową i administracyjną w celu długoterminowej kontroli.

18. Oprócz utworzenia korytarzy, strefa buforowa między Izraelem a Strefą Gazy była konsekwentnie rozszerzana przez siły izraelskie poprzez wyburzanie budynków cywilnych i infrastruktury oraz wysiedlanie ludności. Podczas gdy w październiku 2023 r. strefa ta rozciągała się około 300 metrów w głąb Strefy Gazy¹¹ pod koniec grudnia 2023 r. zdjęcia satelitarne wskazywały, że w niektórych obszarach jej obwód rozciągał się nawet 1 kilometr w głąb Strefy Gazy. W czerwcu 2024 r. siły izraelskie ponownie rozszerzyły strefę buforową nawet o 3 km w niektórych obszarach (cała Strefa Gazy ma szerokość zaledwie 6–12 km). Po marcu 2025 r. strefa została ponownie rozszerzona, obejmując korytarz Filadelfijski na południu i osiągając powierzchnię 138 kilometrów kwadratowych, co stanowi 37% terytorium Strefy Gazy. Do czerwca 2025 r. strefa buforowa osiągnęła powierzchnię 181 kilometrów kwadratowych, co stanowi połowę terytorium Strefy Gazy, obejmując kilka obszarów miejskich, w tym Beit Hanoun i Beit Lahia na północy oraz całą prowincję Rafah na południu Gazy. W maju 2025 r. dowódcy armii izraelskiej oświadczyli, że rozszerzenie obszaru kontrolowanego przez Izrael do około 75% terytorium Strefy Gazy było kluczowym celem operacji „Rydwany Gedeona”, podobnie jak przeniesienie ludności do trzech małych stref.¹² 27 lipca izraelskie siły bezpieczeństwa opublikowały mapy wskazujące, że korytarze wojskowe i strefa buforowa zostały włączone do jednego dużego obszaru oznaczonego jako „niebezpieczna strefa walk”, obejmującego około 75% terytorium Strefy Gazy.¹³

Niszczenie infrastruktury cywilnej i obiektów niezbędnych do przetrwania ludności

19. Siły izraelskie dokonały szeroko zakrojonej i systematycznej rozbiórki infrastruktury cywilnej w korytarzach i strefie buforowej. W korytarzu Netzarim rozbiórki dotknęły 95% budynków, w tym całe dzielnice, takie jak Juhr al-Dik, Al-Mughraqa i Al-Zahra. Według oceny Centrum Satelitarnego ONZ, do grudnia 2024 r. siły izraelskie rozszerzyły korytarz Philadelphii z około 1,5 km² do około 19 km² (czyli 5% terytorium Strefy Gazy), co dotknęło 99% budynków w enklawie. Wyburzenia trwały nadal po zakończeniu operacji wojskowych, a obszar ten znalazł się pod całkowitą kontrolą Izraela. Pomimo regularnych ataków palestyńskich grup zbrojnych na siły izraelskie w korytarzach i ich okolicy, Komisja nie znalazła uzasadnienia militarnego dla konsekwentnego i znacznego rozszerzania obu korytarzy.

20. Według Centrum Satelitarnego ONZ, w okresie od października 2023 r. do lutego 2024 r. odnotowano gwałtowny wzrost liczby uszkodzonych i zniszczonych budynków w obrębie

¹¹ Zob. https://unispal.un.org/pdfs/HU11_1205.pdf; <https://features.gisha.org/%D7%90%D7%99%D7%9F-%D7%92%D7%91%D7%95%D7%9C/>; https://gisha.org/UserFiles/File/LegalDocuments/buffer_zone/8.3.2015_foi_to_idf_answer_2.pdf; oraz https://www.breakingthesilence.org.il/inside/wp-content/uploads/2025/04/Perimeter_English-2.pdf.

¹² Zob. <https://www.haaretz.com/israel-news/2025-07-30/ty-article/premium/idf-tells-ministers-conquest-of-gaza-will-risk-hostages-lives-after-far-right-demands/00000198-5c47-d843-af99-de5f761f0000>.

¹³ Zobacz <https://www.idf.il/ar/%D8%AC%D9%8A%D8%B4-%D8%A7%D9%84%D8%AF%D9%81%D8%A7%D8%B9-%D8%A7%D9%84%D8%A5%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D9%84%D9%8A/swordsofiron-181123-118/>; and

strefa buforowa, z 15% w październiku 2023 r. do 90% w lutym 2024 r., gdzie zniszczono 3033 budynki, a 593 uległy uszkodzeniu, spośród łącznej liczby 4042. Zniszczenia gruntów rolnych również wzrosły z 5,36% w październiku 2023 r. do 33,13% w lutym 2024 r., co stanowi około 120 km² najbardziej żyznych gruntów w Strefie Gazy, mających kluczowe znaczenie dla lokalnej produkcji żywności. Około 238 000 mieszkańców zostało przymusowo wysiedlonych ze strefy buforowej.

21. Zrównano z ziemią studnie, przepompownie ścieków i oczyszczalnie ścieków, a także wysypisko śmieci Sufa (Al-Fukhari). Zniszczono również instytucje edukacyjne, meczety i cmentarze znajdujące się w tej strefie⁽¹⁴⁾.

22. Według kilku doniesień siły izraelskie strzelały do osób znajdujących się w pobliżu nieoznakowanej strefy buforowej, co doprowadziło do śmierci cywilów. Podobno podobna polityka „strzelaj, aby zabić” była również stosowana przez siły izraelskie w korytarzu Netzarim¹⁵.

Przymusowe wysiedlenie Palestyńczyków w Strefie Gazy i plany ponownego utworzenia osad

23. W kilku raportach podkreślono powszechne zniszczenia w Strefie Gazy, gdzie wiele obszarów stało się niezdatnych do zamieszkania¹⁶. Oświadczenia izraelskich żołnierzy z Brygady Nahal z sierpnia 2025 r. wskazywały, że zniszczenia w niektórych obszarach zostały dokonane celowo, aby uniemożliwić powrót ludności⁽¹⁷⁾. W kontekście tych doniesień izraelscy urzędnicy nieustannie proponowali plany wysiedlenia ludności palestyńskiej ze Strefy Gazy i ponownego utworzenia izraelskich osad. Niektóre oświadczenia wyraźnie lub pośrednio wskazują na poparcie dla aneksji terytorium. W grudniu 2024 r. minister dziedzictwa Amichay Eliyahu opowiedział się za całkowitym podbojem i okupacją Strefy Gazy oraz ponownym utworzeniem izraelskich osad, oświadczając, że Strefa Gazy należy do narodu żydowskiego.¹⁸ W lutym 2025 r. członkowie Knesetu Limor Sonn-Har-Melech i Almog Cohen stwierdzili, że Strefa Gazy należy do narodu żydowskiego, opowiadając się za „okupacją, wysiedleniem i osadnictwem” w celu zemsty i zapewnienia bezpieczeństwa Izraelowi.¹⁹ W lipcu 2025 r. minister bezpieczeństwa narodowego Itamar Ben-Gvir stwierdził, że wraz z zniszczeniem Hamasu i zachęcaniem Palestyńczyków do migracji Izrael ma wyjątkową okazję do zajęcia Strefy Gazy.²⁰ 22 lipca 2025 r. minister finansów Bezalel Smotrich powiedział podczas konferencji zorganizowanej przez klub parlamentarny Knesetu na rzecz odnowy osadnictwa w Strefie Gazy, że Izrael zajmie Strefę Gazy i przekształci ją w nieodzowną część państwa Izrael.²¹

24. Takie oświadczenia były również promowane przez organizacje osadników. Nachala, organizacja osadników, publicznie przyjęła cel „okupacji, wysiedlenia i osadnictwa”²², ogłaszając już w listopadzie 2023 r., że promuje osadnictwo w Strefie Gazy, i zidentyfikowała setki rodzin i osób pragnących

¹⁴ Zob. A/HRC/59/26.

¹⁵ Zobacz https://www.breakingthesilence.org.il/inside/wp-content/uploads/2025/04/Perimeter_English-2.pdf; oraz <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-12-18/ty-article-magazine/.premium/idf-soldiers-expose-arbitrary-killings-and-rampant-lawlessness-in-gazas-netzarim-corridor/00000193-da7f-de86-a9f3-feff2e50000?ts=1743450396527>.

¹⁷ Zobacz https://x.com/kann_news/status/1946292123545874448?s=46.

¹⁸ Zob. <https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/655569/>; oraz https://x.com/Eliyahu_a/status/1869700778455437680?s=19.

¹⁹ Zob. <https://www.facebook.com/watch/?v=1393912675109763>; oraz <https://www.youtube.com/watch?v=WKIPTxDespk>.

²⁰ Zobacz <https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/927637/>.

²¹ Zobacz <https://www.youtube.com/live/JqZ4cO4ivps>.

²² Zob. https://x.com/T_Nachala/status/1945223068533583883.

mieszkają w planowanych osadach. Wysocy rangą izraelscy urzędnicy, w tym pan Ben-Gvir, uczestniczyli w wydarzeniach organizowanych przez Nachala i publicznie poparli program tej organizacji.

25. Izraelscy urzędnicy publicznie zaproponowali „dobrowolną migrację” ludności Strefy Gazy do innych państw; pomysł ten poparł prezydent Stanów Zjednoczonych Donald Trump w lutym 2025 r., a premier Netanjahu bezpośrednio go zatwierdził. W dniu 22 lipca 2025 r. minister ds. innowacji, nauki i technologii Gila Gamliel ponownie wyraziła poparcie dla „dobrowolnej migracji” i opublikowała dokument strategiczny sporządzony w październiku 2023 r. przez Ministerstwo Wywiadu, w którym zaleca się migrację ludności Strefy Gazy do innych krajów.²³ Promowanie „dobrowolnej migracji” ludności Strefy Gazy zostało wyraźnie powiązane przez izraelskich urzędników z planami osadniczymi, m.in. przez pana Smotricha, pana Eliyahu oraz członków Knesetu Limora Sonn-Har-Melecha i Almoga Cohena.

26. 7 lipca 2025 r. minister obrony Izrael Katz poinformował, że polecił izraelskim siłom bezpieczeństwa przygotowanie planu utworzenia „miasta humanitarnego” na południu Strefy Gazy, do którego początkowo miałyby zostać przeniesionych 600 000 Palestyńczyków, a następnie cała ludność Strefy Gazy, jak podają media. Według doniesień osoby, które wejdą do „miasta”, nie będą mogły go opuścić. Ogłoszenie to wywołało znaczną krytykę wśród ekspertów ds. praw człowieka, w tym izraelskich ekspertów prawa międzynarodowego, którzy nazwali tę propozycję „obozem koncentracyjnym” i podkreślili jej oczywistą niezgodność z prawem izraelskim i międzynarodowym.

B. Działania Izraela mające wpływ na grunty i mieszkalnictwo na okupowanym Zachodnim Brzegu, w tym we Wschodniej Jerozolimie

27. W ostatnich latach rząd Izraela wprowadził kompleksowe zmiany legislacyjne i instytucjonalne, przenosząc znaczną część administracji spraw cywilnych na Zachodnim Brzegu z izraelskich instytucji wojskowych do instytucji cywilnych i urzędników państwowych. Zmiany te obejmują przeniesienie w dniu 23 lutego 2023 r. uprawnień cywilnych administracji cywilnej z Ministerstwa Obrony do administracji osadniczej, kierowanej przez prominentnego osadnika i podlegającej ministrowi finansów, panem Smotrichem, oraz zmianę z dnia 18 czerwca 2023 r. do decyzji rządowej nr 150, przenoszącą uprawnienia do zatwierdzania planów nowych inwestycji budowlanych z Ministerstwa Obrony do ministra finansów, pana Smotricha. Zmiany te dały przedstawicielom ruchu osadniczego większą kontrolę nad procesem decyzyjnym w zakresie gruntów i mieszkalnictwa na Zachodnim Brzegu, przyspieszając budowę placówek i osad oraz aneksję Zachodniego Brzegu.

28. Władze izraelskie nadal konfiskują grunty poprzez ogłaszanie ich gruntami państwowymi, co w znacznym stopniu przyczynia się do fragmentacji Zachodniego Brzegu. W 2024 r. za grunty państwowe ogłoszono około 24 258 dunamów, co stanowi największą liczbę gruntów ogłoszonych gruntami państwowymi w jednym roku od 1998 r. W dniu 11 maja 2025 r. izraelska rada bezpieczeństwa podjęła decyzję o rozpoczęciu procesu rejestracji gruntów w strefie C Zachodniego Brzegu po raz pierwszy od początku izraelskiej okupacji. Minister finansów, pan Smotrich, oświadczył, że szersza polityka rządu w zakresie osadnictwa, w tym proces rejestracji gruntów, ma na celu przejęcie odpowiedzialności za terytorium jako stały suweren w celu de iure aneksji, podkreślając, że proces ten zapewni więcej gruntów pod rozwój osadnictwa i uniemożliwi przejęcie kontroli przez Autonomię Palestyńską.⁽²⁴⁾

²³ Zob. <https://x.com/GilaGamliel/status/1947629456127869012> (OPTEJI-C-00004079); oraz https://drive.google.com/file/d/1IpRQxGEY0cF5ORL6rh-LCqE5_PWPys8d/view?fbclid=IwQ0xDSwLZdGRleHRuA2FlbQlxMQABHmIMSnzPx2GTEnNPPKV-81qpk-TiNgIRuujDoB1JO3aTXL_wl1SZ_W0cyGt_aem_bOySWWUGM8-O9ll6cL0X3Q (tylko w języku hebrajskim).

²⁴ Zob. <https://www.facebook.com/makorishon/videos/1385148569464900/>.

Budowa osiedli i placówek oraz ekspansja na obszar B

29. Od 7 października 2023 r. liczba nowych placówek na Zachodnim Brzegu rośnie w niespotykanym dotąd tempie – według doniesień w 2024 r. powstało co najmniej 59 placówek. Dla porównania, w latach 1996–2023 powstawało średnio około siedmiu lub ośmiu placówek rocznie. Większość nowo utworzonych placówek to placówki rolnicze lub hodowlane. Obecny rząd Izraela zatwierdził podobno utworzenie 49 osad na Zachodnim Brzegu, w tym 22 nowych osad. W dniu 5 maja 2025 r. pan Smotrich oświadczył, że na Zachodnim Brzegu znajduje się 86 placówek rolniczych, zajmujących powierzchnię pół miliona dunamów. ⁽²⁵⁾

30. Osadnicy z placówek rolniczych i izraelscy urzędnicy państwowi otwarcie przyznali, że pracują nad stworzeniem strategicznej konfiguracji, która całkowicie otoczy społeczności palestyńskie i zmusi Palestyńczyków do opuszczenia tych terenów. Stanowi to czystkę etniczną na dużych obszarach Zachodniego Brzegu. Ostatnią społecznością zmuszoną do opuszczenia terenu byli beduińscy mieszkańcy wsi Mughayyir al-Deir, którzy uciekli w maju 2025 r., kończąc tym samym wysiedlanie społeczności palestyńskich z obszaru o powierzchni 381 000 dunamów, na którym obecnie znajduje się 37 osad rolniczych. W latach 2022–2024 osadnicy z osad rolniczych przymusowo wysiedlili ponad 60 społeczności palestyńskich i miejsc, w których przebywali pasterze.

31. W 2024 r. Izrael rozszerzył swoją działalność osadniczą na obszar B Zachodniego Brzegu, obszar podlegający kontroli cywilnej Autonomii Palestyńskiej, gdzie według doniesień powstało co najmniej osiem placówek. Pięć z nich znajduje się na obszarze znanym jako „uzgodniona rezerwa”, położonym na wschód i południe od Betlejem, a dwie w pobliżu Ramallah. „Uzgodniona rezerwa” obejmuje około 167 000 dunamów ziemi w strefie B. Zgodnie z porozumieniem z Wye River, zawartym przez Izrael i Autonomię Palestyńską w 1998 r., Autonomia Palestyńska ma uprawnienia w zakresie planowania i egzekwowania przepisów budowlanych na tym obszarze, ale nie ma uprawnień w zakresie zatwierdzania budowy ⁽²⁶⁾. Według doniesień osadnicy zaatakowali społeczności palestyńskie w pobliżu ośmiu nowo utworzonych placówek.

32. Wraz z rozbudową osad Izrael zwiększył również liczbę wyburzeń domów palestyńskich, w 2024 r. wyburzono łącznie 1768 budynków ²⁷. Była to największa liczba wyburzeń z powodu braku pozwoleń od 2009 r.

Wschodnia Jerozolima

33. Palestyńczycy we Wschodniej Jerozolimie podlegają znacznym ograniczeniom w zakresie planowania i rozwoju swoich dzielnic, co prowadzi do poważnego przeludnienia. Od października 2023 r. władze izraelskie zwiększyły tempo planowania i budowy osad oraz wyburzania nieruchomości wybudowanych bez pozwolenia, wykorzystując ustawę „Kaminitz” z 2017 r., która nakłada wysokie grzywny i potencjalną odpowiedzialność karną za nielegalne budownictwo. ²⁸ Liczba rozbiórek we wschodniej Jerozolimie w latach 2023–2024 była najwyższa od czasu, gdy Biuro ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej zaczęło je rejestrować w 2009 r. ²⁹

34. W bezprecedensowym tempie wzrosła również liczba nowych planów osadniczych i planów rozbudowy istniejących osad. Kilka z tych planów wykorzystowało proces ustalania tytułów własności gruntów, zainicjowany w 2018 r., i skutecznie

²⁵ Tamże.

²⁶ Zob. <https://www.gov.il/en/pages/the-wye-river-memorandum>.

²⁷ Zob. <https://www.ochaopt.org/data/demolition>.

²⁸ Ustawa Kaminitza z 2017 r. była nowelizacją ustawy o planowaniu i budownictwie z 1965 r., mającą na celu zaostrezenie „egzekwowania i karania przestępstw związanych z planowaniem i budownictwem” poprzez nałożenie wysokich grzywien i potencjalnej odpowiedzialności karnej za nielegalne, niezatwierdzone budownictwo. Zob. <https://main.knesset.gov.il/activity/legislation/laws/pages/lawbill.aspx?t=lawreshumot&lawitemid=2006777>; https://www.adalah.org/uploads/uploads/Report_Spatial_Segregation_to_UN_SR_Dec21.pdf, str. 15 i 16; <https://www.acri.org.il/post/343>; oraz <https://www.ir-amim.org.il/en/node/2479>.

²⁹ Zob. <https://demolition.ochaopt.org/Index.aspx>.

wykorzystywana wielokrotnie przez władze izraelskie do przejmowania palestyńskich gruntów we wschodniej Jerozolimie i przekazywania ich Żydowskiemu Funduszowi Narodowemu, organizacjom osadniczym lub państwu, co przyspiesza budowę osiedli. Do lipca 2025 r. proces ten został zakończony w odniesieniu do 2175 dunamów, a kolejne 5734 dunamy oczekują na zakończenie. ⁽³⁰⁾ Analiza zdjęć satelitarnych Centrum Satelitarnego ONZ dotyczących 44 lokalizacji we wschodniej Jerozolimie, których dotyczy proces przyznawania tytułów własności do gruntów, ujawnia budowę obiektów, dróg i innej infrastruktury na rzecz osadników w co najmniej 22 lokalizacjach, w tym w Givat Hamatos, Nofey Rachel i Gilo, w latach 2018–2025. Proces ten jest również pełen uchybień proceduralnych, ze szkodą dla ludności palestyńskiej. Na przykład obszar o powierzchni 20 dunamów w dzielnicy Umm Tuba został objęty procesem ustalania tytułów własności gruntów, w wyniku czego w maju 2023 r. został zarejestrowany w Żydowskim Funduszu Narodowym ⁽³¹⁾ bez wiedzy samych mieszkańców ⁽³²⁾. W czerwcu 2025 r. 22 rodziny otrzymały nakazy eksmisji.

35. Komisja wyraziła już zaniepokojenie planami budowy w obszarze E1 we wschodniej Jerozolimie, mającymi na celu wzmocnienie osadnictwa w rejonie Ma'ale Adumim i podzielenie Zachodniego Brzegu na dwa obszary geograficzne. ³³ W maju 2025 r. minister finansów Smotrich stwierdził, że budowa w obszarze E1 „de facto zabija państwo palestyńskie”. ³⁴

Finansowanie osad

36. Rząd Izraela i podmioty kontrolowane przez rząd finansują osadnictwo, m.in. poprzez bezpośrednie fundusze z Ministerstwa ds. Osadnictwa i Misji Narodowych, kierowanego przez minister Orit Strock, oraz poprzez Wydział Osadnictwa Światowej Organizacji Syjonistycznej, podlegający ministerstwu. W 2024 r. ministerstwo przekazało osadom 20 mln nowych szekli (około 6 mln dolarów). ⁽³⁵⁾ Osady otrzymują również finansowanie międzynarodowe, często w formie darowizn, które w krajach zachodnich podlegają odliczeniu od podatku.

37. Minister finansów, pan Smotrich, jest główną siłą napędową polityki rządu izraelskiego mającej na celu zwiększenie i rozbudowę osad. Stał on na czele tworzenia organów ustawowych i procesów poświęconych świadczeniu usług dla osadników, kierując jednocześnie przekazywaniem miliardów szekli na wsparcie społeczności osadników poprzez projekty infrastrukturalne, które podtrzymują osady i zachęcają izraelskich obywateli i przedsiębiorstwa do przenoszenia się do nich. Publicznie opowiadał się również za przymusowym wysiedleniem Palestyńczyków ze Strefy Gazy i aktywnie działał na rzecz udaremnienia utworzenia państwa palestyńskiego poprzez umocnienie izraelskich osad i przejmowanie ziemi.

Przemoc osadników wspierana przez państwo

38. W ostatnich latach przemoc ze strony osadników stale nasila się, zwłaszcza od czasu utworzenia obecnego rządu w 2022 r., a w szczególności od 7 października 2023 r. ³⁶ Według Biura ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej

³⁰ Zob. <https://experience.arcgis.com/experience/05a7bec8c51f4ddb9d923554ffabef3/page/English-Map/>.

³¹ Zob. https://experience.arcgis.com/experience/05a7bec8c51f4ddb9d923554ffabef3/page/English-Map-/#data_s=id%3AdataSource_add_from_url_entry-17e63b583f2-layer-9%3A76.

³² Zob. <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-30/ty-article/.premium/00000192-d758-d91e-a9df-dff9ebe50000>.

³³ A/77/328, pkt 15.

³⁴ Zob. <https://www.facebook.com/makorrishon/videos/1385148569464900/>.

³⁵ Zob. <https://next.obudget.org/i/budget/0004521318/2025>.

³⁶ Zob. <https://www.ochaopt.org/content/west-bank-monthly-snapshot-casualties-property-damage-and-displacement-december-2024>; oraz <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-268-west-bank>.

Najwięcej ataków miało miejsce w październiku 2023 r., średnio siedem ataków dziennie ⁽³⁷⁾. W pierwszej połowie 2025 r. Biuro odnotowało około 740 ataków osadników, które doprowadziły do ofiar śmiertelnych lub zniszczenia mienia ⁽³⁸⁾. Wzrost przemocy ze strony osadników jest bezpośrednio związany z próbami przejęcia przez nich większej ilości ziemi na Zachodnim Brzegu, przymusowym wysiedleniem Palestyńczyków i przeprowadzeniem czystek etnicznych. Od października 2023 r. Komisja odnotowała wiele przypadków, w których osadnicy ubrani w mundury wojskowe, prawdopodobnie żołnierze służby zasadniczej lub rezerwiści, dopuszczali się aktów przemocy wobec Palestyńczyków, atakując ich, grożąc im, nękać lub niszczyć ich mienie ⁽³⁹⁾. Do tej tendencji przyczynił się wzrost rekrutacji osadników do regionalnych batalionów obrony armii jako rezerwistów ⁽⁴⁰⁾. Rezerwiści ci otrzymywali podobno mundury wojskowe, broń i żołd za ochronę osad. Różnica między żołnierzami a osadnikami staje się coraz bardziej nieostra, ponieważ coraz więcej osadników służy w wojsku, a ideologia ruchu osadniczego jest internalizowana i wdrażana przez wojsko.

39. Ataki osadników nadal pozostają bezkarne. Premier i inni członkowie koalicji wielokrotnie odrzucali doniesienia o atakach osadników, argumentując, że jest to kampania oszczerstw przeciwko osadnikom.

Wpływ zakrojonych na szeroką skalę operacji wojskowych na Zachodnim Brzegu na grunty i mieszkalnictwo

40. Od stycznia 2025 r., kiedy to izraelskie władze rozpoczęły zakrojoną na szeroką skalę operację wojskową o kryptonimie „Żelazna ściana” w obozach w Dżeninie, Tulkarmie i Nur Shams, nasiliły się zbrojne operacje izraelskie na Zachodnim Brzegu.⁴¹ Poprzedziła ją operacja o kryptonimie „Chroń ojczyznę”, przeprowadzona w obozie w Jeninie w grudniu 2024 r. i styczniu 2025 r. pod dowództwem palestyńskich sił bezpieczeństwa, której celem było rzekomo aresztowanie członków ugrupowań zbrojnych w ramach współpracy w zakresie bezpieczeństwa między Autonomią Palestyńską a Izraelem.⁴²

41. W ramach operacji „Żelazna ściana” izraelskie siły zbrojne użyły helikopterów, nalotów, czołgów, buldożerów i oddziałów lądowych, powodując rozległe zniszczenia obszarów mieszkalnych i infrastruktury cywilnej oraz masowe wysiedlenia ludności. Palestyńskie grupy zbrojne odpowiedziały karabinami szturmowymi M16 i improwizowanymi urządzeniami wybuchowymi umieszczonymi na drogach dojazdowych. Według Biura Koordynacji Pomocy Humanitarnej w czerwcu 2025 r. zintensyfikowano działania wojskowe również w miastach Nablus i Dżenin oraz w obozach dla uchodźców Askar i Balata w Nablusie⁽⁴³⁾.

42. Operacja „Żelazna Ściana” była najdłuższą izraelską operacją wojskową na Zachodnim Brzegu od 2005 r. Operacja spowodowała ofiary śmiertelne oraz zniszczenie mienia cywilnego i infrastruktury. Od 21 stycznia do 30 czerwca 2025 r. izraelskie siły zbrojne zabiły podobno 74 Palestyńczyków, w tym 12 dzieci i trzy kobiety, w prowincjach Jenin, Tubas i Tulkarm. Większość z nich zginęła w ciągu pierwszych 40 dni operacji ⁽⁴⁴⁾.

³⁷ Zob. <https://www.ochaopt.org/content/west-bank-monthly-snapshot-casualties-property-damage-and-displacement-december-2024>.

³⁸ Zob. <https://www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/humanitarian-situation-update-301-west-bank-enhe>.

⁽³⁹⁾ Komisja określa osadników ubranych w mundury wojskowe mianem „osadników-żołnierzy”.

⁴⁰ A/HRC/56/26, pkt 63.

⁴¹ Zob. <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-260-west-bank>.

⁴² Zob. <https://www.unrwa.org/newsroom/official-statements/west-bank-palestinian-armed-actors-enter-and-use-unrwa-health-centre>; <https://www.unrwa.org/newsroom/official-statements/unrwa-has-been-forced-suspend-services-jenin-camp>; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2025-01-21/ty-article/00000194-8877-dee1-aff7-eb7ff0860000>; oraz <https://www.aljazeera.com/news/2024/12/14/jenin-brigades-commander-killed-as-pa-forces-raid-occupied-west-bank-camp>.

⁴³ Zob. <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-298-west-bank>.

⁴⁴ Zobacz <https://www.ochaopt.org/content/northern-west-bank-humanitarian-response-update-21-january-30-april-2025>.

43. Od stycznia 2025 r. izraelskie siły bezpieczeństwa całkowicie zniszczyły ponad 1000 domów, a tysiące innych uszkodziły w obozach dla uchodźców w Dżeninie, Tulkarmie i Nur Shams. W grudniu 2024 r. i styczniu 2025 r. palestyńskie siły bezpieczeństwa poważnie uszkodziły co najmniej 50 domów w Dżeninie. Komisja przeanalizowała zdjęcia satelitarne obozów dla uchodźców w Jeninie, Tulkarmie i Nur Shams z dnia 24 lipca 2025 r. oraz ocenę Centrum Satelitarnego ONZ z dnia 18 lipca 2025 r. i stwierdziła, że siły izraelskie znacznie zmieniły topografię tych trzech lokalizacji w wyniku zniszczenia budynków oraz utworzenia lub rozbudowy dróg dojazdowych. Analiza Komisji wykazała wyraźną zmianę z gęstej, zwartej zabudowy mieszkaniowej w styczniu 2025 r. do fragmentarycznego krajobrazu z widocznymi polami gruzu i otwartymi polanami w lipcu 2025 r. W maju 2025 r., w orzeczeniu dotyczącym wniosku złożonego przez mieszkańców Tulkarm i Nur Shams, których domy miały zostać zburzone, izraelski Sąd Najwyższy wyraził zgodę na wyburzenie domów w celu rozbudowy wojskowych dróg dojazdowych⁽⁴⁵⁾.

44. Według Agencji Narodów Zjednoczonych ds. Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (UNRWA) do trzeciego tygodnia maja 2025 r. ponad 33 000 osób zostało wysiedlonych.⁴⁶ Liczba ta obejmuje: ponad 10 700 osób wysiedlonych z obozu w Dżeninie, co stanowi 44% populacji liczącej 24 239 osób;⁴⁷ ponad 10 500 osób z obozu Nur Shams, co stanowi 78% populacji liczącej 13 519 osób;⁴⁸ oraz ponad 12 200 osób z obozu Tulkarm, co stanowi 44% populacji wynoszącej 27 631 osób (49) ⁽⁵⁰⁾ W lipcu 2025 r. większość wysiedlonych Palestyńczyków nie powróciła, podobno z powodu zakazu wstępu na ten obszar wprowadzonego przez Izrael, a niektórzy z tych, którzy próbowali powrócić, zgłaszali przypadki ataków, napaści, nękania, utrudnień i zatrzymań przez siły izraelskie. Minister obrony Katz miał podobno oświadczyć, że mieszkańcy nie będą mogli powrócić w nadchodzącym roku.

45. W dniu 21 stycznia 2025 r. pan Smotrich powiązał tę operację z izraelskimi osadami, zauważając, że „Żelazna ściana” będzie silną i ciągłą kampanią przeciwko elementom terroryzmu i jego sprawcom, mającą na celu ochronę osad i osadników oraz bezpieczeństwa całego państwa Izrael, którego osady stanowią pas bezpieczeństwa.⁵¹ 29 stycznia 2025 r. Katz stwierdził bardziej ogólnie, że reakcja Izraela stanowi „wypowiedzenie wojny terroryzmowi w Judei i Samarii” – nazwie używanej przez izraelskich urzędników w odniesieniu do Zachodniego Brzegu – oraz że „obóz dla uchodźców w Dżeninie nie powróci do poprzedniego stanu”.⁵²

⁴⁶ Zobacz https://www.ochaopt.org/sites/default/files/West%20Bank_info-graphic_19_May_2025.pdf.

⁴⁷ Zobacz <https://www.unrwa.org/where-we-work/west-bank/jenin-camp>.

⁴⁸ Zobacz https://www.unrwa.org/sites/default/files/nur_shams_camp_profile_-2022_0.pdf.

⁴⁹ Zobacz <https://www.unrwa.org/where-we-work/west-bank/tulkarm-camp>.

⁵⁰ Zobacz <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-293-west-bank>.

⁵¹ Zob. <https://x.com/bezaletsm/status/1881674071521272181>.

⁵² Zob. <https://www.ynet.co.il/news/article/rk5eqdoje>.

C. Ziemia palestyńska i mieszkalnictwo w Izraelu⁵³

Dyskryminacyjna polityka planowania przestrzennego i zagospodarowania terenu

46. Od momentu powstania Izraela władze izraelskie utworzyły ponad 750 nowych miejscowości żydowskich⁵⁴ i bardzo niewiele miejscowości nieżydowskich, w tym siedem miast beduińskich na pustyni Negew. Kontrast jest najbardziej wyraźny w Galilei, gdzie w 2019 r. znajdowało się 78 palestyńskich wsi, z których wszystkie istniały przed 1948 r., oraz 307 żydowskich wsi, z których większość została założona po 1948 r. w ramach rządowych działań mających na celu zwiększenie osadnictwa żydowskiego w Galilei (zob. pkt 58–60).

47. Granice geograficzne istniejących palestyńskich miejscowości praktycznie nie pozostawiają możliwości rozbudowy i rozwoju. Izraelskie władze planistyczne otoczyły palestyńskie miejscowości „strefami bezpieczeństwa”, instalacjami wojskowymi, parkami i drogami krajowymi, a także sąsiednimi wioskami żydowskimi. Kolejnym czynnikiem przyczyniającym się do tej sytuacji jest wykluczenie Palestyńczyków posiadających obywatelstwo izraelskie z lokalnych, regionalnych i krajowych procesów decyzyjnych dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego, prowadzonych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

48. W rezultacie wnioski o rozszerzenie granic terytorialnych palestyńskich miejscowości są opóźniane, częściowo rozpatrywane pozytywnie lub rozpatrywane w sposób, który nie odzwierciedla potrzeb ludności, a tak bardzo potrzebne rozwiązywanie problemu przeludnienia w palestyńskich miejscowościach są od lat wstrzymywane.

49. Nadmorskie palestyńskie miasto Jisr al-Zarqa jest gęsto zaludnione, cierpi z powodu wysokiego wskaźnika przestępczości i niskiego poziomu społeczno-ekonomicznego oraz jest całkowicie otoczone przez żydowskie miejscowości, a lokalni mieszkańcy twierdzą, że jest ono praktycznie „oblężone”. Zatwierdzenie kompleksowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta zajęło dziewięć lat. Plan spotkał się z 70 sprzeciwami, w większości ze strony lokalnych mieszkańców palestyńskich, którzy uznali kluczowe elementy planu (budowę wieżowców) za nieodpowiednie dla ich wiejskiego stylu życia i potrzeb; inne sprzeciwy, ze strony sąsiednich osad żydowskich, dotyczyły wszelkiej ekspansji w kierunku ich granic. Podczas rozpatrywania planu zagospodarowania przestrzennego gmina Jisr al-Zarqa złożyła wniosek o zezwolenie na realizację konkretnych projektów mieszkaniowych, w tym „Jisr az-Zarqa west” obejmującego budowę 522 dodatkowych mieszkań. Po uzyskaniu zgody w 2017 r. mieszkania zostały wybudowane w pobliżu żydowskiego miasta Cezarea i oferowane na rynku ogólnie dla szerszej populacji izraelskiej, w wyniku czego nabywcami byli głównie Żydzi. Według doniesień tylko jedna czwarta mieszkań została zakupiona przez mieszkańców Jisr al-Zarqa.

50. Wysoka gęstość zaludnienia w porównaniu z sąsiednimi miejscowościami żydowskimi jest cechą charakterystyczną większości palestyńskich miejscowości w Izraelu. W Negewie żydowska wioska Meitar miała w 2022 r. 10 947 mieszkańców i powierzchnię 24,2 km² (w tym grunty publiczne nieużytkowane), podczas gdy sąsiednie beduińskie miasto Hura miało w 2022 r. 24 822 mieszkańców i powierzchnię 8,7 km² (prawie w całości użytkowane).⁵⁵ Hura miała ograniczone lub

⁵³ Oficjalne dane izraelskie dotyczące nieżydowskich obywateli Izraela rozróżniają następujące kategorie: Arabowie, Beduii, Druzy i Czerkesi. Komisja używa terminu „Palestyńczycy posiadający obywatelstwo izraelskie” w odniesieniu do Palestyńczyków w Izraelu, chociaż przyznaje, że nie wszyscy nieżydowscy obywatele Izraela określają się jako Palestyńczycy. W miarę możliwości Komisja rozdzieliła i skorygowała dane dotyczące ludności palestyńskiej w Izraelu, aby wykluczyć Palestyńczyków mieszkających w zaanektowanej Jerozolimie Wschodniej.

⁵⁴ Komisja używa terminu „miejscowości” (tłumaczenie hebrajskiego słowa „yeshuv”) w odniesieniu do ośrodków ludnościowych, w tym wsi, miasteczek i miast. Termin ten jest również używany przez władze izraelskie w odniesieniu do ośrodków ludnościowych liczących ponad 2000 mieszkańców. Zob. https://www.cbs.gov.il/he/publications/DocLib/2022/2.ShnatonPopulation/st02_16x.pdf.

⁵⁵ Zob. https://www.cbs.gov.il/he/publications/DocLib/2024/local_authorities22_1957/%D7%9E%D7%99%D7%AA%D7%A8.pdf; oraz https://www.cbs.gov.il/he/publications/DocLib/%D7%A8%D7%A8/local_authorities22_1957/2024.pdf.

brak możliwości ekspansji i rozwoju, w tym podstawowych usług publicznych i budownictwa mieszkaniowego.

51. Palestyńskie miejscowości borykają się również z problemami finansowymi, ponieważ tylko 2,4% obszarów komercyjnych w Izraelu znajduje się na ich terenie. Mają one mniej możliwości rozwoju gospodarczego, co zwiększa ich zależność od rządu centralnego⁽⁵⁶⁾.

Pozwolenia na budowę i nielegalne budownictwo

52. W ostatnich latach izraelski kontroler państwowy zwrócił uwagę na utrzymujący się poważny kryzys mieszkaniowy, który w nieproporcjonalny sposób dotyka mniejszości nieżydowskie w Izraelu. Naturalny wzrost liczby ludności w połączeniu z niemal całkowitym brakiem zmian w przydzielaniu gruntów pod budownictwo mieszkaniowe powoduje wzrost gęstości zaludnienia. Zauważył on, że mniejszości te potrzebują około 12 000–13 000 nowych mieszkań rocznie, co powoduje roczny deficyt około 4000–5000 mieszkań. Kontroler wymienił kilka czynników przyczyniających się do kryzysu, w tym nieodpowiedni przydział środków z budżetu państwa, niedostateczną reprezentację społeczności mniejszościowych w krajowych i regionalnych komisjach planowania oraz braki w rejestracji gruntów⁽⁵⁷⁾.

53. Kryzys mieszkaniowy pogłębiło szeroko zakrojone wyburzanie domów (głównie Beduinów w Negewie) oraz niemal niemożliwość uzyskania pozwoleń na budowę. Pozwolenia na budowę są zazwyczaj wydawane przez lokalne komisje planowania na podstawie ukończonych planów zagospodarowania przestrzennego i szczegółowych map. Ponieważ wiele palestyńskich miejscowości nie posiada planów zagospodarowania przestrzennego lub boryka się z długimi opóźnieniami w ich zatwierdzaniu i/lub otrzymuje zatwierdzone plany, które nie odzwierciedlają potrzeb społeczności i realiów lokalnych, zatwierdzanych jest znacznie mniej pozwoleń na budowę. Raport izraelskiej organizacji Sikkuy-Aufoq z 2022 r. wykazał, że spośród 70 palestyńskich rad lokalnych i regionalnych tylko 43 miały zatwierdzony plan zagospodarowania przestrzennego po 2000 r., a średni czas zatwierdzania wynosił 80 miesięcy⁽⁵⁸⁾. Jeden z ekspertów powiedział Komisji, że planowanie w palestyńskich miejscowościach jest postrzegane jako zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego, a procesy planowania uległy jeszcze większemu spowolnieniu od 7 października 2023 r.

54. W rezultacie Palestyńczycy w Izraelu coraz częściej budują bez pozwoleń, narażając się na coraz wyższe grzywny i potencjalną odpowiedzialność karną. Budynki określone przez władze izraelskie jako „nielegalne konstrukcje” nie mogą być podłączone do podstawowych usług, takich jak woda, prąd i kanalizacja. Według jednego z badań, w 2022 r. w palestyńskich miastach i wioskach w Izraelu (z wyłączeniem miast mieszanych, w których mieszkają zarówno Żydzi, jak i Palestyńczycy posiadający izraelskie obywatelstwo) znajdowało się około 13 918 budynków nieobjętych regulacjami.⁽⁵⁹⁾ W niektórych lokalizacjach, w tym w miastach mieszanych, prawie całe dzielnice, takie jak Pardes Snir i dzielnica Train w Lod, zostały zbudowane bez pozwoleń i w związku z tym nie zostały wyposażone w podstawowe usługi.

55. Według doniesień, w 2024 r. liczba wyburzeń domów Beduinów w Negewie wzrosła o 400%⁶⁰. W sierpniu 2024 r., po przeniesieniu Krajowej Jednostki ds. Egzekwowania Przepisów Planowania i Budownictwa z Ministerstwa Finansów do Ministerstwa Bezpieczeństwa Narodowego, minister bezpieczeństwa narodowego Ben-Gvir ogłosił swoje pełne poparcie dla wyburzania domów Beduinów, zaznaczając, że „będziemy

⁵⁶ Zob. <https://library.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/2024/2024.11-75A-PartB/2024.11-75A-PartB-502-Tichnun.pdf>, s. 16.

⁵⁷ Zob. <https://library.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/69b/2019-69b-206-Diyur.pdf>, str. 550.

⁵⁸ Zob. https://www.sikkuy-aufoq.org.il/wp-content/uploads/2022/07/hasdara_heb-1.pdf, s. 35.

⁵⁹ Tamże, str. 74.

⁶⁰ Zob. <https://main.knesset.gov.il/news/pressreleases/pages/press18.12.24ed.aspx>; and <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1016565107150305&id=100063904760794&et=a.347010607439095>.

zniszczyć jak najwięcej domów, aż władza i suwerenność powrócą do długo zaniedbanego Negewu”.⁶¹ W styczniu 2025 r. Haaretz poinformował, że Ben-Gvir nakazał policji priorytetowe traktowanie wyburzania domów zajmowanych przez rodziny.⁶²

56. W listopadzie 2024 r. zakończono niszczenie beduińskiej wioski Umm-al-Hiran na pustyni Negew, aby zrobić miejsce dla nowej żydowskiej wioski Dror.⁶³ Wyburzenia, nękanie i przymusowe przesiedlanie mieszkańców trwały od 2017 r., a mieszkańcy byli również zmuszani do wyburzania własnych budynków, aby uniknąć wysokich grzywien. Mieszkańcy wioski zostali przesiedleni do beduińskiego miasta Houra, otrzymując nieadekwatne odszkodowania i niewystarczającą ilość ziemi, aby umożliwić wypas i hodowlę zwierząt. Zakończając wyburzanie wioski, Ben-Gvir oświadczył, że władze nie będą tolerować nielegalnego budownictwa i zajmowania ziemi.⁽⁶⁴⁾ Wbrew oświadczeniu Ben-Gvira mieszkańcy Umm-Al-Hiran nie zajęli tej ziemi nielegalnie, ale zostali wysiedleni w to miejsce przez rząd Izraela w 1956 r.

57. W swoich planach rozwiązania konkretnego kryzysu mieszkaniowego w Negewie rząd w dużej mierze zalecił likwidację istniejących „nieuznanych” wiosek i przeniesienie społeczności beduińskich do uznanych wiosek i miast zbudowanych przez państwo. Plany te w dużej mierze nie uwzględniają wyjątkowej struktury społecznej ludności beduińskiej, w tym kultury plemiennej i tradycyjnego życia rolnego, a także jej własnych preferencji, w tym integracji w swoich lokalizacjach lub w pobliskich miejscowościach żydowskich. Podkreślając dyskryminacyjny charakter proponowanych rozwiązań, beduiński poseł do Knesetu Yusuf Atauna powiedział: „Prosimy tylko o równość w planowaniu... Tak jak Żydzi mogą mieszkać w kibucu, moszawie lub wiosce, tak samo nie można narzucać Beduinom jednego stylu życia”⁽⁶⁵⁾.

Judaizacja i segregacja

58. Od momentu powstania Izraela izraelscy urzędnicy podkreślali swoje rosnące obawy demograficzne, obawiając się, że rosnąca populacja palestyńska zagrazi żydowskiej większości. W 2003 r. ówczesny minister finansów i obecny premier, Benjamin Netanjahu, miał powiedzieć: „Mamy problem demograficzny, ale nie dotyczy on Arabów z Palestyny, tylko Arabów z Izraela... musimy zapewnić żydowską większość”.⁶⁶ Ustawa zasadnicza z 2018 r. definiuje Izrael jako państwo narodowe wyłącznie dla narodu żydowskiego. Przeniosła ona politykę judaizacji kraju z de facto do de jure, jasno wskazując, że „państwo postrzega rozwój osadnictwa żydowskiego jako priorytet narodowy”.⁶⁷

59. Priorytetem planów rządu było rozszerzenie osadnictwa żydowskiego na obszarach o znacznej populacji palestyńskiej, głównie w Galilei i Negewie, w sposób izolujący lub ograniczający społeczności palestyńskie. Polityka ta była promowana przy jednoczesnym sugerowaniu, że znaczna obecność Palestyńczyków w Izraelu stanowi również zagrożenie dla bezpieczeństwa.

⁶¹ Zob. <https://x.com/itamarbengvir/status/1821138421185675606>.

⁶² Zob. <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2025-01-09/ty-article/.premium/00000194-45b1-db19-abdd-6db7c86d0000>.

⁶³ Zob. <https://x.com/landgov/status/1856945440383549442>.

⁶⁴ https://www.gov.il/he/pages/26_11_2024.

⁶⁵ Zob. <https://main.knesset.gov.il/activity/committees/negevgalil/news/pages/%d7%94%d7%a1%d7%93%d7%a8%d7%aa-%d7%99%d7%a9%d7%95%d7%91%d7%99-%d7%94%d7%91%d7%93%d7%95%d7%90%d7%99%d7%9d-%d7%91%d7%a0%d7%92%d7%91.aspx>.

⁶⁶ Zob. <https://www.haaretz.co.il/misc/2003-12-17/ty-article/0000017f-e396-d75c-a7ff-f9fdb840000>.

⁶⁷ Zob. <https://main.knesset.gov.il/EN/activity/documents/BasicLawsPDF/BasicLawNationState.pdf>.

60. Organizacje osadników, które dotychczas skupiały się głównie na Zachodnim Brzegu, coraz bardziej angażują się w realizację tej polityki. Organizacja osadników Nachala aktywnie wspierała, zamieszkiwała i lobbowała na rzecz żydowskiej osady Ramat Arbel, utworzonej decyzją rządu w 2002 r. w Galilei, ale decyzja ta została później odrzucona przez krajową komisję planowania i budownictwa w 2007 r.⁶⁸ Budowa osady została przeprowadzona bez pozwolenia i wydano nakazy rozbiórki, ale nakazy te nie zostały wykonane. W lipcu 2023 r. premier Netanjahu pochwalił „pionierskie rodziny, które się tam osiedlają” i uznał osadę za „wzmocnienie osadnictwa żydowskiego w Galilei, co jest ważne dla nas wszystkich”.^{69,70}

61. Judaizacja doprowadziła do faktycznej segregacji. W 2022 r. 90% Palestyńczyków posiadających obywatelstwo izraelskie mieszkało w palestyńskich miastach i wsiach, a tylko 10% mieszkało w „mieszanych miastach”. Jednym z narzędzi stosowanych przez rząd w celu zniechęcenia Palestyńczyków do zamieszkiwania w żydowskich wioskach są „komisje rekrutacyjne”, czyli mechanizm umożliwiający małym społecznościom liczącym do 700 rodzin zawetowanie zakupu domu w Negewie, Galilei i innych obszarach o znaczeniu priorytetowym dla państwa.⁷¹ Uznając ten system za formę segregacji między społecznościami żydowskimi i nieżydowskimi, Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Rasowej ponownie wyraził w 2019 r. zaniepokojenie nieograniczoną swobodą decyzyjną komisji rekrutacyjnych w odrzucaniu wniosków osób, które uznają za nieodpowiednie.⁷²

62. Innym narzędziem stosowanym przez rząd Izraela jest tworzenie zachęt mieszkaniowych i finansowych z klauzulami kwalifikacyjnymi, które w dużej mierze wykluczają wnioskodawców niebędących Żydami, np. poprzez wymóg odbycia służby wojskowej lub rezerwowej. W marcu 2023 r. rząd zatwierdził plan zachęcający do osiedlania się w wioskach Galilei i Negewu, który obejmował zachęty dla nowych imigrantów, z których wszyscy są Żydami i imigrują na podstawie ustawy o powrocie.⁷³

63. Kilka oświadczeń urzędników państwowych sugeruje, że segregacja jest zamierzona i pożądana. W listopadzie 2020 r. członek Knesetu i obecny minister finansów, pan Smotrich, powiedział, że Izrael powinien inwestować w „osadnictwo arabskie” i je rozwijać, aby „Arabowie” nie przenosili się do osad żydowskich i miast mieszanych, powodując asymilację.⁷⁴ W kwietniu 2025 r. zastępca szefa gminy Dolna Galilea stwierdził, że Izrael powinien zająć się kryzysem mieszkaniowym „sektora arabskiego”, aby osoby pragnące poprawić swoją sytuację nie przenosiły się do miast żydowskich, zaznaczając, że każdy powinien „mieszkać w swoim naturalnym miejscu”.⁷⁵ W dniu 8 czerwca 2010 r. doradca prawny Komisji Sądowniczej Knesetu stwierdził podczas obrad dotyczących „komisji rekrutacyjnych” (zob. pkt 61 powyżej), że obie społeczności nie chcą się nawet asymilować, co wynika z konfliktu narodowościowego i wzajemnego poczucia zagrożenia.⁷⁶

Podobieństwa między polityką Izraela na Zachodnim Brzegu a polityką Izraela w Izraelu

64. Izraelska polityka gruntowa i mieszkaniowa wobec Palestyńczyków w Negewie i Galilei odzwierciedla politykę mieszkaniową stosowaną wobec Palestyńczyków na Zachodnim Brzegu, w szczególności w odniesieniu do restrykcyjnej polityki planowania i zagospodarowania przestrzennego, tworzenia „załączków” osad

(68) See <https://x.com/RamatArbel/status/1676645352496332800>; https://x.com/T_Nachala/status/1864220326210556152; and <https://www.gov.il/he/pages/dec711-2023>.

⁶⁹ Zob. <https://www.gov.il/he/pages/arbelleights02072023>.

⁷⁰ Zob. <https://x.com/RamatArbel/status/1919656472893424051>.

⁷¹ Zobacz https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/b575c62c-f83d-ef11-8162-005056aa4246/2_b575c62c-f83d-ef11-8162-005056aa4246_11_20673.pdf (tylko w języku hebrajskim).

⁷² Zob. CERD/C/ISR/CO/17-19.

⁷³ Zob. https://www.gov.il/he/pages/dec1319_2022.

⁷⁴ Zob. <https://x.com/GLZRadio/status/1331868460599668738>.

⁷⁵ Zob. <https://www.inn.co.il/news/665997>.

⁷⁶ Zob. https://fs.knesset.gov.il/18/Committees/18_ptv_140562.doc, s. 17.

zwiększenie obecności Żydów i zapobieganie ekspansji Palestyńczyków oraz wyburzanie nielegalnych budowli wzniesionych przez Palestyńczyków, przy jednoczesnym promowaniu żydowskich wsi, osad i bloków osadniczych w sposób mający na celu utrudnienie Palestyńczykom uzyskania ciągłości terytorialnej.⁷⁷ Ponadto kilka znaczących organizacji osadniczych, w tym Nachala i Regavim, działa zarówno na Negewie i w Galilei, jak i na Zachodnim Brzegu, a ich deklarowanym celem jest zapewnienie dominacji Żydów we wszystkich tych obszarach. Organizacje osadników i urzędnicy państwowi coraz częściej przedstawiają narrację dotyczącą zarówno Izraela, jak i Zachodniego Brzegu, zgodnie z którą Palestyńczycy dążą do przejęcia terytorium należącego do narodu żydowskiego.⁽⁷⁸⁾

IV. Ustalenia Komisji dotyczące ludobójstwa

65. Komisja przeanalizowała operacje wojskowe izraelskich sił bezpieczeństwa w Strefie Gazy od października 2023 r. zgodnie z zobowiązaniami Izraela wynikającymi z Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa (konwencja o ludobójstwie). Rozszerzone ustalenia zostaną opublikowane we wrześniu 2025 r. w dokumencie konferencyjnym.

66. Komisja stwierdziła, że siły izraelskie dopuściły się następujących czynów ludobójstwa zgodnie z art. II Konwencji o ludobójstwie: (a) zabijanie członków grupy; (b) powodowanie poważnych obrażeń ciała lub umysłu członków grupy; (c) umyślne narzucanie grupie warunków życia mających na celu jej całkowite lub częściowe zniszczenie fizyczne; oraz (d) narzucanie środków mających na celu zapobieganie urodzeniom w grupie.

67. Komisja oceniła element *mens rea* ludobójstwa i doszła do uzasadnionego wniosku, że władze izraelskie i siły bezpieczeństwa miały wymagany *dolus specialis* zgodnie z art. II Konwencji w sprawie ludobójstwa, a mianowicie „zamiar zniszczenia w całości lub w części grupy narodowej, etnicznej, rasowej lub religijnej jako takiej”. Opierała się ona na następujących faktach: (a) bezprecedensowej liczbie Palestyńczyków zabitych i poszkodowanych (fizycznie i psychicznie), w tym powszechnym i systematycznym stosowaniu tortur oraz przemocy seksualnej i przemocy ze względu na płeć; (b) celowym i bezpośrednim atakowaniu dzieci podczas operacji wojskowych; (c) charakterze i czasie trwania oblężenia i głodu narzuconego Palestyńczykom w Strefie Gazy; (d) wspólna polityka Izraela polegająca na systematycznym niszczeniu placówek służby zdrowia i atakach na pracowników służby zdrowia, zmuszająca Palestyńczyków do życia bez dostępu do niezbędnej opieki medycznej; (e) pomimo licznych ostrzeżeń, w tym ze strony Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, odmowa władz izraelskich zmiany strategii wojskowej, kontynuacja strategii masowych ataków na Palestyńczyków w Strefie Gazy oraz nakładanie surowszych ograniczeń, zwłaszcza w zakresie pomocy humanitarnej, na Palestyńczyków; oraz (f) świadomość władz izraelskich, że Palestyńczycy są uwięzieni w Strefie Gazy i nie mogą z niej uciec, oraz aktywne i świadome uniemożliwianie Palestyńczykom, w tym osobom wymagającym pilnego leczenia, opuszczenia Strefy Gazy.

68. Państwo może ponosić odpowiedzialność za popełnienie ludobójstwa poprzez organ, którego działania można przypisać temu państwu, lub poprzez niepowstrzymanie lub nieukaranie popełnienia ludobójstwa. Izraelscy funkcjonariusze sił bezpieczeństwa dopuścili się aktów ludobójstwa zgodnie z poleceniami i pod kontrolą izraelskich władz wojskowych i politycznych. Jako przedstawiciele państwa Izrael, ich działania można przypisać państwu Izrael. Komisja stwierdziła zatem, że państwo Izrael ponosi odpowiedzialność za popełnienie ludobójstwa na Palestyńczykach w Strefie Gazy.

⁷⁷ Podobne działania na Zachodnim Brzegu opisano w dokumencie A/77/328, pkt 24–45.

⁷⁸ Zob. <https://www.youtube.com/watch?v=7Ay-VQ3qpHU>; oraz https://fs.knesset.gov.il/24/Committees/24_cs_bg_617067.pdf (tylko w języku hebrajskim).

69. Państwo może również ponosić odpowiedzialność za niepowstrzymanie lub nieukaranie ludobójstwa. Komisja stwierdziła, że władze izraelskie nie powstrzymały ludobójstwa ani nie ukarały za nie, a często usprawiedliwiały działania izraelskich sił bezpieczeństwa i wydawały oświadczenia zachęcające do dalszych zbrodni. Komisja stwierdziła zatem, że państwo Izrael również nie powstrzymało ludobójstwa.

70. Ponadto Komisja oceniła konkretne oświadczenia prezydenta Izraela Isaaca Herzoga, premiera Netanjahu i byłego ministra obrony Yoava Gallanta oraz innych osób i stwierdziła, że doszło do „bezpośredniego i publicznego podżegania do ludobójstwa” w rozumieniu art. III lit. c) konwencji w sprawie ludobójstwa, a urzędnicy ci podlegają ściganiu za podżeganie do ludobójstwa. Komisja uznała, że działania tych urzędników, jako przedstawicieli państwa Izrael, można przypisać państwu Izrael, a zatem Izrael ponosi odpowiedzialność na mocy art. III lit. c) Konwencji w sprawie ludobójstwa za bezpośrednie i publiczne podżeganie przez swoich urzędników do ludobójstwa na Palestyńczykach w Strefie Gazy.

V. Wnioski i analiza prawna

Strefa Gazy

71. Od października 2023 r. izraelscy urzędnicy wykazują wyraźną i konsekwentną intencję ustanowienia stałej kontroli wojskowej nad Strefą Gazy i zmiany jej składu demograficznego, jednocześnie systematycznie niszcząc życie Palestyńczyków w Strefie Gazy. Świadczą o tym rozległe zniszczenia i fragmentacja terytorium, utworzenie struktur wojskowych, zniszczenie zasobów naturalnych i infrastruktury niezbędnej do przetrwania ludności cywilnej, przymusowe wysiedlenia oraz oświadczenia wskazujące na istnienie planów deportacji ludności. Niektórzy izraelscy urzędnicy wyraźnie poparli budowę osiedli i ich włączenie do terytorium Izraela, co w przypadku realizacji może stanowić formę faktycznej aneksji. Działania podjęte przez Izrael w celu rozszerzenia strefy buforowej i utworzenia korytarzy znacznie ograniczyły terytorium dostępne dla Palestyńczyków, co ma istotny wpływ na możliwość wykonywania przez nich prawa do samostanowienia.

72. Uznając, że tworzenie stref bezpieczeństwa i zakładanie baz wojskowych może być podejmowane w celu osiągnięcia uzasadnionego celu militarnego, Komisja stwierdza, że działania Izraela mające na celu utworzenie rozszerzonej strefy buforowej i korytarzy były w znacznym stopniu nieproporcjonalne do jakiegokolwiek rozsądnego celu militarnego, a zatem niezgodne z prawem. Ponadto Komisja nie była w stanie zidentyfikować żadnego uzasadnionego powodu bezpieczeństwa, który uzasadniałby utworzenie w maju–lipcu 2025 r. „niebezpiecznej strefy walk” obejmującej palestyńskie miasta i infrastrukturę, korytarze Philadelphi i Morag oraz rozszerzoną strefę buforową, stanowiącą 75% terytorium Strefy Gazy. Utworzenie tej nowej, jednolitej strefy wskazuje na dalszy krok w kierunku zajęcia terytorium, co jest zgodne z oświadczeniami izraelskich przywódców.

73. Działania te, w połączeniu z propozycjami izraelskich urzędników dotyczącymi wysiedlenia mieszkańców Gazy (określanym jako „dobrowolna migracja”), ich uwięzienia w faktycznym obozie koncentracyjnym (określanym jako „miasto humanitarne”) oraz poparciem dla idei ponownego utworzenia izraelskich osad, wyraźnie wskazują, że Izrael wykorzystuje strefy do przygotowania dalszych wysiedleń, osadnictwa i ewentualnej aneksji.

74. Powszechne zniszczenia w Strefie Gazy stworzyły sytuację, w której Palestyńczycy nie mogą powrócić do swoich domów, skutecznie torując drogę Izraelowi do

urzędników, aby zaproponowali im „dobrowolną migrację” do innych krajów. Komisja podkreśla, że plany zaproponowane przez izraelskich urzędników – „dobrowolna migracja” i utworzenie „miasta humanitarne” – jeśli zostaną zrealizowane, będą stanowić zbrodnię wojenną i zbrodnię przeciwko ludzkości polegającą na przymusowym przeniesieniu i deportacji ludności palestyńskiej.

75. Niszczenie obiektów cywilnych w celu rozszerzenia kontroli terytorialnej jest częścią szeroko zakrojonych i systematycznych ataków Izraela skierowanych przeciwko ludności cywilnej w Strefie Gazy od 7 października 2023 r. Władze izraelskie dopuściły się zbrodni przeciwko ludzkości polegającej na przymusowym wysiedleniu ludności cywilnej oraz innych nieludzkich czynów powodujących ogromne cierpienia. Działania te stanowią również zbiorową karę i naruszenie prawa do swobodnego przemieszczania się i korzystania z własności prywatnej zgodnie z międzynarodowym prawem humanitarnym i prawami człowieka.

76. Komisja stwierdziła, że niszcząc obiekty cywilne i przymusowo wysiedlając ludność, izraelskie siły bezpieczeństwa celowo pozbawiły Palestyńczyków w Strefie Gazy zasobów niezbędnych do przetrwania, w tym żywności, gruntów rolnych i rybołówstwa, pompowania ścieków i oczyszczania ścieków, które zostały zniszczone w strefie buforowej i korytarzach oraz w innych miejscach w Strefie Gazy. Komisja stwierdza zatem, że w połączeniu ze wszystkimi wcześniejszymi ustaleniami w tej sprawie, władze izraelskie celowo narzuciły Palestyńczykom w Strefie Gazy warunki życia mające na celu całkowite lub częściowe zniszczenie Palestyńczyków w Strefie Gazy, co stanowi podstawowy akt ludobójstwa. Komisja stwierdza, że omówione powyżej podstawowe akty ludobójstwa są częścią konsekwentnego wzorca postępowania władz izraelskich, mającego na celu fizyczne zniszczenie Palestyńczyków jako grupy w Strefie Gazy, a jednocześnie utrzymanie długoterminowej obecności wojskowej i kontroli nad tym terytorium.

Okupowany Zachodni Brzeg, w tym Wschodnia Jerozolima

77. Polityka i działania Izraela realizowane od października 2023 r. na Zachodnim Brzegu wskazują na wyraźną intencję przymusowego wysiedlenia Palestyńczyków, zwiększenia obecności cywilnej Izraela i aneksji całego Zachodniego Brzegu, uniemożliwiając Palestyńczykom samostanowienie i utworzenie własnego państwa oraz utrzymując okupację na czas nieokreślony⁷⁹.

78. Nasilające się brutalne ataki osadników doprowadziły do przymusowego wysiedlenia społeczności i późniejszej judaizacji obszarów Zachodniego Brzegu. Wiele ataków osadników zostało popełnionych przez osadników-żołnierzy lub było obserwowanych przez izraelskie siły zbrojne, które nie podjęły żadnych działań. Komisja uważa, że takie działania zostały popełnione przy wsparciu państwa Izrael i jego przedstawicieli. Poprzez działania i przyzwolenie władz izraelskich na przemoc osadników Izrael, jako państwo-strona Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania oraz Konwencji o prawach dziecka, naruszył prawa człowieka społeczności palestyńskich, w tym:

(a) prawo do życia; (b) prawo do niepodlegania nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu; (c) prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego; oraz (d) prawo do prywatności, rodziny i domu.

79. Operacje wojskowe Izraela w Jeninie, Tulkarmie i obozach dla uchodźców Nur Shams znacząco zmieniły krajobraz geograficzny poprzez zniszczenie budynków i infrastruktury. Niepotrzebne wyburzenie

⁷⁹ Zob. A/77/328; oraz <https://www.icj-cij.org/index.php/node/204160>.

„domów terrorystów” oraz budynków, z których usunięto już bojowników, nie miało uzasadnienia militarnego i stanowiło zbiorową karę.

80. Ponadto Komisja dostrzegła kilka podobieństw między operacjami wojskowymi Izraela na Zachodnim Brzegu a operacjami w Strefie Gazy. Obejmują one:

(a) terminologię stosowaną przez izraelskich urzędników, którzy określają operacje wojskowe mianem „wojny”; (b) rodzaje używanej broni, w tym naloty i czołgi; (c) niszczenie domów cywilów i infrastruktury; oraz (d) wpływ na ludność cywilną, w tym dużą liczbę wysiedlonych cywilów. Podobnie jak Palestyńczycy w Strefie Gazy, Palestyńczycy w Dżeninie, Nur Shams i Tulkarm zostali przymusowo wysiedleni i według doniesień nie pozwolono im powrócić.

81. Komisja wyraża głębokie zaniepokojenie nadmiernym użyciem siły przez Izrael na Zachodnim Brzegu, gdzie operacje bezpieczeństwa podlegają paradygmatowi egzekwowania prawa, regulowanemu międzynarodowym prawem dotyczącym praw człowieka, i zauważa, że podobieństwa między operacjami izraelskimi na Zachodnim Brzegu i w Strefie Gazy budzą również obawy, że Izrael atakuje całą ludność palestyńską.

Izrael

82. Kolejne rządy Izraela wprowadzały przepisy i polityki mające na celu ograniczenie przestrzeni palestyńskiej w Izraelu, w tym izolowanie palestyńskich miejscowości i utrudnianie Palestyńczykom posiadającym izraelskie obywatelstwo przemieszczanie się i integrację z żydowskimi społecznościami. Ponadto nieformalne bariery wynikające z szerszych, przede wszystkim społeczno-ekonomicznych nierówności między obiema populacjami narastały i utrwalały się na przestrzeni dziesięcioleci, dodatkowo utrudniając integrację.

83. Niektóre polityki i przepisy są wyraźnie dyskryminujące. Inne mają skutki dyskryminacyjne, prowadząc do segregacji. Jest to widoczne w polityce i przepisach dotyczących „komisji rekrutacyjnych”, a także w oświadczeniach izraelskich urzędników popierających rozwój wyłącznie nieżydowskich miejscowości, aby zniechęcić i uniemożliwić Palestyńczykom posiadającym izraelskie obywatelstwo przenoszenie się do miast mieszanych.

84. Taka dyskryminacja w przepisach i politykach stanowi naruszenie Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych oraz Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych. W szczególności Izrael naruszył art. 11 Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, który zobowiązuje państwa do zapewnienia odpowiedniego standardu życia i warunków mieszkaniowych oraz ciągłej poprawy warunków życia.

85. Polityka gruntowa i mieszkaniowa mająca wpływ na Palestyńczyków w Izraelu jest częścią szerszej polityki wobec całej ludności palestyńskiej, mającej na celu dążenie do uzyskania większości żydowskiej na wszystkich obszarach pod kontrolą Izraela, ograniczając możliwość geograficznej samostanowienia narodu palestyńskiego.

Indywidualna odpowiedzialność karna

86. Komisja wskazała kilku izraelskich ministrów jako osoby prawdopodobnie ponoszące największą odpowiedzialność za przestępstwa międzynarodowe opisane w niniejszym raporcie. Ministrowie obrony od października 2023 r., Yoav Gallant (do 7 listopada 2024 r.), a następnie Israel Katz, są odpowiedzialni za działania izraelskich sił bezpieczeństwa w Strefie Gazy, które stanowią przestępstwa międzynarodowe. Minister finansów Bezalel Smotrich oraz minister ds. osadnictwa i projektów krajowych Orit Strock są wspólnie odpowiedzialni za budowę i rozbudowę osiedli na Zachodnim Brzegu, w tym we Wschodniej Jerozolimie. Minister bezpieczeństwa narodowego Itamar Ben-Gvir jest odpowiedzialny za działania policji i władz więziennych

odnotowanych przez Komisję w jej poprzednim sprawozdaniu dla Zgromadzenia Ogólnego.⁸⁰ Premier Benjamin Netanjahu ponosi ostateczną odpowiedzialność za postępowanie Izraela na całym terytorium okupowanej Palestyny. Wszyscy sześciu ponoszą bezpośrednią indywidualną odpowiedzialność za ustanowienie polityki i podjęcie działań wymienionych w niniejszym raporcie, które doprowadziły do śmierci i obrażeń Palestyńczyków, celowego narzucenia Palestyńczykom w Strefie Gazy warunków życia mających na celu całkowite lub częściowe zniszczenie fizyczne tej grupy oraz pogłębienia bezprawnej obecności izraelskich osadników na okupowanym Zachodnim Brzegu, w tym we Wschodniej Jerozolimie, między innymi poprzez operacje bezpieczeństwa i przekazywanie funduszy na osadnictwo, placówki rolnicze i rozbudowę osad.

VI. Zalecenia

87. Do rządu Izraela:

(a) Natychmiastowe zaprzestanie ludobójstwa w Strefie Gazy i pełne zastosowanie się do tymczasowych środków Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości zawartych w postanowieniach z dnia 26 stycznia, 28 marca i 24 maja 2024 r.;

(b) Uznać i zapewnić prawo narodu palestyńskiego do samostanowienia;

(c) W pełni zastosować się do opinii doradczej Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 lipca 2024 r.; bezzwłocznie zakończyć bezprawną okupację terytorium palestyńskiego; oraz usunąć wszystkie izraelskie osady i osadników z Zachodniego Brzegu i innych terytoriów okupowanych;

(d) W pełni przestrzegać międzynarodowego prawa humanitarnego i praw człowieka podczas operacji wojskowych i policyjnych, w tym w odniesieniu do ataków na ludność cywilną i obiekty cywilne niezbędne do przetrwania ludności; oraz zapewnić pociągnięcie do odpowiedzialności wszystkich osób odpowiedzialnych za naruszenia;

(e) Podjąć skuteczne działania w celu zapobiegania przemocy ze strony osadników wobec Palestyńczyków i karania jej sprawców; oraz podjąć skuteczne działania w celu zapobiegania przemocy ze strony członków izraelskich sił bezpieczeństwa, którzy uczestniczą w przemocy osadników lub ją tolerują, oraz karania jej sprawców;

(f) Zaprzestanie i cofnięcie konfiskaty i przywłaszczenia mienia palestyńskiego, w tym podczas operacji wojskowych na okupowanych terytoriach palestyńskich w celu utworzenia stref buforowych, korytarzy i dostępu; oraz zwrot wszystkich skonfiskowanych gruntów palestyńskim właścicielom;

(g) Zapewnienie wszystkim wysiedlonym Palestyńczykom możliwości powrotu do swoich domów oraz cofnięcie wszystkich planów dalszego przymusowego przenoszenia Palestyńczyków do miejsc poza okupowanym terytorium palestyńskim;

(h) Zapewnienie skutecznych środków zaradczych, w tym odszkodowań, restytucji i rehabilitacji, dla rodzin osób zabitych lub rannych oraz osób, które poniosły straty materialne;

(i) Zakończenie i odwrócenie wszystkich dyskryminacyjnych polityk dotyczących gruntów, mieszkalnictwa i planowania przestrzennego, które sprzyjają segregacji w zakresie przydzielania gruntów i mieszk

(j) Zreformować strukturę izraelskich instytucji zajmujących się planowaniem przestrzennym, aby zapewnić sprawiedliwą reprezentację Palestyńczyków na wszystkich szczeblach komisji planistycznych;

⁸⁰ Zob. A/79/232.

(k) Ustanowić i wzmocnić procesy konsultacyjne między odpowiednimi organami planowania i zagospodarowania przestrzennego a społecznościami palestyńskimi w celu zapewnienia, że plany budowlane odzwierciedlają potrzeby, kulturę i styl życia Palestyńczyków posiadających obywatelstwo izraelskie;

(l) Umożliwienie Komisji dostępu do Izraela i okupowanych terytoriów palestyńskich w celu przeprowadzenia dochodzeń;

88. Do rządu Państwa Palestyna:

(a) Pełne przestrzeganie międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka w kontekście operacji egzekwowania prawa na Zachodnim Brzegu;

(b) Zapewnienie skutecznych środków zaradczych, w tym odszkodowań, restytucji, rehabilitacji, publicznych przeprosin i gwarancji niepowtarzalności, dla rodzin osób zabitych lub rannych oraz osób, które poniosły straty materialne;

(c) Zapewnienie pociągnięcia do odpowiedzialności wszystkich osób odpowiedzialnych za naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego i praw człowieka;

89. Do faktycznych władz w Strefie Gazy:

(a) Natychmiast uwolnić wszystkich zakładników i zapewnić im humanitarne traktowanie do czasu uwolnienia;

(b) W pełni przestrzegać międzynarodowego prawa humanitarnego i praw człowieka;

(c) Zapewnić skuteczne środki zaradcze, w tym odszkodowania, restytucję, rehabilitację, publiczne przeprosiny i gwarancje niepowtórzenia się takich sytuacji, dla rodzin osób zabitych lub rannych oraz osób, które poniosły straty materialne;

(d) Zapewnić pociągnięcie do odpowiedzialności wszystkich osób odpowiedzialnych za naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego i praw człowieka;

90. Do wszystkich państw członkowskich:

(a) Przestrzeganie wszystkich zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego, w tym opinii doradczej Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z lipca 2024 r., konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. oraz konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania;

(b) Natychmiastowe podjęcie działań w celu wypełnienia zobowiązań dotyczących zapobiegania ludobójstwu i karania za nie zgodnie z Konwencją w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa;

(c) Zaprzestanie wspierania lub pomagania w naruszaniu prawa międzynarodowego, w tym poprzez przegląd wszystkich relacji z Izraelem, takich jak handel, pomoc i wsparcie oraz transfer broni, oraz zaprzestanie bezpośredniego i pośredniego wsparcia finansowego dla nielegalnych osad, w tym poprzez darowizny podlegające odliczeniu od podatku;

(d) Przeprowadzić dochodzenia zgodnie z prawem krajowym lub jurysdykcją uniwersalną w celu pociągnięcia do odpowiedzialności sprawców przestępstw zgodnie z prawem międzynarodowym, poważnych naruszeń praw człowieka i nadużyć w Izraelu i na okupowanych terytoriach palestyńskich, w tym tych wskazanych w niniejszym raporcie, w tym poprzez postępowania karne i sankcje.